

עין משפט
נר מצוה

כר א מיי פֿי"ח מהל' פסוק'ם הלכה י:
כה ב מיי פקד י מהלכות משיק'ם הלכה ו:
כו ג מיי פקד י"ט מהלכות פסוק'ם הלכה ד:
כז ד מיי פרק ה מהלכות משיק'ם הלכה ח:
כח ה מיי פ"ט שם הלכה כה:
כט ו מיי פ"ז שם הלכה ה:
כ ע ז מיי פ"ח מהלכות קרבן פסח הלכה א:
כא ח מיי פ"ט שם הל' (יד) [טו]:

כע ט מיי שם פ"ז הלכה א:
כז י מיי שם פ"ח הלכה ד:
א מיי פ"ח מהל' גמרות הלכה ג

תורה אור השלם

- ביום וּבַבֹּקֶר יֵאָכֵל מִקֻּמְחָתָהּ וְהַתּוֹרֵת עַד יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאָשׁ יִשְׁרָף. וּקְרָא יו"ד.
- וְהַתּוֹרֵת מִבֶּשֶׂר הַחֹבֶה בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאָשׁ יִשְׁרָף.
- אך בבור שור לא בבור שבט או בבור עז לא תפוך קרבן השם את דקום תורו על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לרתי יצחק במדבר יז, יז

מוסף רש"י

יכול יהו נאכלין לאור שלישי. לאור נתימח של שלישי, ואשלמים קחי דכתיב כהו ביום זבחכם יאכל וממחמה, ויטע לשורפו לבוקר של שלישי, ויטע יחל נאכל בליל שנישני: ובהיום נאכלין ליום אחד. מודה, דכתיב ביום קרבנו יאכל, ושלמים נאכלים לשני ימים, מה לטען לילת אחר היום, דכתיב גנושים דקרא לא יניח ממנו שם בוקר, דהא כל לילתה אכיל, וכן פסק לא תמריד ממנו עד בוקר, אף כן לילת אחר הימים הנכבדים נה: תלמוד הירושלמי והגמרא עד יום. ומתמח ומתער עד יום, בעד היום איז מתמחה אכיל ונא' משתתקן: חזיק, לאכילה שריפה, כשכלה זמן אכילתו מתחיל זמן שריפתו, דכתיב והטעת ממנו עד בקר שלש משורפו: אמר. זמן אכילתו כלל ערבות דלאחר וישרף כלילה: תלמוד הירושלמי. טע אמ אהרן: ביום השלישי באש אהרן, כאן לא נאמר עד יום אלא ביום, משום דלא קרא לא איירי בזמן אכילה אלא בשריפה להורות שביום הוא נשרף ולא כלילה, וקרא דלעיל בקדושתו (ויקרא א.) דמו לא נאמר. כנכוח כתיב דכל ביום ויו: אלא דכוס אהרן אחריו נמי מישתמש: לימוד עד בכור ומעשר ופסח. ונא' מעני להם מתן דמים בתורה אלא כאן, וכתיב מורוק ולא י' משקן (שם טד):

שיטה מקובצת

ובבשרן משתשקע החמה של שני: פי דלא הוי לילה דלג זמן שהוא יום כשר לאכילה בקדמתא כסמקון (ועד שהוא יום הוא נאכל) וקשה לרמב"ם דלא תאכל הכהנים לא הוי לילה ולא נשקיעת החמה. ופירש"י דמשתשקע החמה דכתיב היום משקע קשישה והוא זמן לילת הכוכבים מדמשני כלשניה דהכל קאמר משתשקע חמה ועליל גזר נס קאמר בשקיעת החמה, ואפי' דגם הכל גזר דסך נמתן נמי משתשקע החמה והוא ויל' תחלת שקיעת דרשי' גבי דם, וי"ל דאזכר דנקט משתשקע דמשמט סוף קשישה גבי כשר קשישה נמי להאי לישנא גזר דם. ואי' והיחך נפסל דם מתשבת שקיעה והלא קאמר מן (ויקרא ו) משולש לפסול גם כשר (ואימורין) ועדיין לילת פסול לא באימורים ולא בשעה, וי"ל דהאי תנא לא צניי זמן משולש (תורה: ט"ז ער יום. פ"ה גבי אכילה וט', וקשה שהרי כתיב והטעת

אור פֿשטיישי. גרס כמו אור ל"ד דלאור שלישי משמע לילה שאחר שלישי כמו לאור עיצורו דבשעתא קמיימא דפסחים (דף טז):
ת"ל עד יום. פי' בקונטרס ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי בעוד שהוא יום תאכלנו וקשה דהנותר הפסיק

הענין וה"ר חיים מפרש עד יום השלישי ולא יום השלישי בכלל א"כ קינו נאכל כליל שלישי:

ונאכלין בב' העיר. פירש בקונטרס דכתיב בצפרת ראה אנכי והנחתם שמה עולותיכם וזחמיכם ואת מעשרותיכם ותניא בספרי רבי עקיבא אומר צשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן וכתיב בההוא קרא ובכורות צקרכם ולאנכם ומדלא קבע צהו מחילה שמע מינה דנאכלין כלל העיר ותימה גדול לפי' דהא כתיבי נמי הסם יח' חטאות ואשמות דבעו קלעים והכי תניא בספרי מעשרותיכם י"ע אומר צשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה ותורות ידכם אלו הציבורים כענין שנאמר ולקח הכהן הטעם מידך ובכורות זה הכבור צקרכם ולאנכם אלו חטאות ואשמות ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם יח' אלו המחילה יש ב' לתמוה אמאי לא צניי ככור ומעשר מחילה כיון דכתיב צהו לפני ה' כמו צשיטה דדרשינן (לעיל דף לב.) לפני ה' בעזרה ועוד אמרינן בתמורה כסוף אלו קדשים (דף כא:) אס ב'א' ללמוד על הכבור שנאכל לפנים (מן הקלעים) מן החומה אינו צריך ששרי ככר נאמר לפני ה' אלהין תאכלנו וא"כ ליצני לפנים מן הקלעים כשיטיטה ונראה דנפקא לן מדכתיב לא תוכל לאכול בשערך מעשר דגנך וגו' ובכורות צקרכם ולאנכם דמשמע בשערך הוא דלא תוכל לאכול הא צירושלים אכול ומעשר בהמה גמר העברה העברה מככור ומייה דמה קשה דההוא קרא נמי הא כתיבי חטאות ואשמות כדרדשין צפ' בתרא דמכות (דף פ.) צקך ולאנך אלו חטאות ואשמות ונראה לפרש דנפקא לן מדמקשינן בגמ' לחוה ושוק של שלמים הנאכלין ב' לשני ימים והוא הדין לענין שנאכלין כלל העיר ותודה ואלי מזיר ושלמים נפקא לן מקרא דחוה ושוק של מילואין:

לשני ימים. פי' בקונטרס דבכור יליף לה בגמ' מעשר לא ידענא מהיכא ושז ב' הגיה דיליף העברה העברה מככור ותימה א"כ תפסות מהכא דדבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בגו"ש ו'ועליל' אמרינן דאינו חוזר ומלמד בגו"ש מדרבי יוחנן ונראה דמעשר יליף משלמים בזנין אז כה מעשר קדשים קלים אף מעשר קדשים קלים דככור נמי הוה אחי משלמים אי לא משום דמתנה לכהן וא"כ מעשר דלא הוי מתנה לכהן משלמים אחי: **הפסח אינו נאכל בר'**. תימה לימני נמי דאינו נאכל אלא על מזות ומוררים ומירך ה"ר חיים דלא חשיב אלא דבר שכנגדו צקדשים ב'ה' והוא חלוק מהם דשאר קדשים נאכלין ביום וכלילה עד ב' היום ולכל אדם בכל מאכל ופסח אינו נאכל אלא כלילה עד חלות ולמנויו ואלי אי נמי לא מתנ מזות ומוררים י' דאין מעכבין א"כ לאו מזוה דגופיה ב':

דמתנה לכהן וא"כ מעשר דלא הוי מתנה לכהן משלמים אחי: **הפסח אינו נאכל בר'**. תימה לימני נמי דאינו נאכל אלא על מזות ומוררים ומירך ה"ר חיים דלא חשיב אלא דבר שכנגדו צקדשים ב'ה' והוא חלוק מהם דשאר קדשים נאכלין ביום וכלילה עד ב' היום ולכל אדם בכל מאכל ופסח אינו נאכל אלא כלילה עד חלות ולמנויו ואלי אי נמי לא מתנ מזות ומוררים י' דאין מעכבין א"כ לאו מזוה דגופיה ב':

מעשר ופסח צוריקא ב' מדמשוי מתן דמים ככור ומעשר ופסח דקתיני **שינה** צאכילתן מכלל דמתן דמים לא שינה ובככור כתיב ואת דמס תזרוק י' (במדבר יח): **דמו לא נאמר**. אף ככור שזר וגו' [שם]. אצל לרי' ישמעאל י'

בסמק דהיינו נפסל ומשע תתר, וי"ל דהאי והטער לא נפסל קאמר י' אלא טער שלא אכלו ביום הראשון כמאמרו. דעיקר מטותו לאכלו ביום הראשון אפי' שנאכלים (ליום ולילה) [גמ' יומין] י' וכן נמי אשכחן שמיקרי טער אף על פי שעדיין כשר הוא לאכילה דכתיב (ויקרא ו) והטער ממנו יאכל ופסיק דפסחים י' פירשמי (ותוס' תורה: ו') אתא שורפו בלילה. ואי' כיון דאטקרין קרא לומר דאין לשורפו ליל שלישי, מכלל דאינו נאכל בו כלילה, דאי נאכל פשיטא דאין לשורפו בליל קרא, וא"כ אמאי לאטקרין קרא לעיל לומר דאינו נאכל ליל שלישי, וי"ל דאי לאו קרא למטעיו לילת משפיה הו"א למטעיו ליל רביעי. ואי' ליל רביעי שזר אחר זמן שריפתו ואמרינן כפרק הערל (יבמות עב:) טער שלא נזמט אהר שורפו בן ביום וכן כלילה, וי"ל דאי קרא חומה דנאכל ליל שלישי הו"א דליל רביעי חשיב שפיר זמן שריפתו, דכשם שנאכלים לילה אחר היום שפטיה, ה"ה לשפיה, והא דקאמר טער שלא נזמט אהר שורפו בן ביום וכן כלילה היינו ליל תשישי, קמ"ל (דעה) [מערך] יום דאינו נאכל ליל שלישי ואי' מליל שלישי מתחיל זמן טער והדאי ליל שלישי משמע דאין תמניי אחי אהר שורפו בו כליל שלישי, אכל ליל רביעי חשיב שלא בזמנא י' כך נראה למורי: ונאכלין בב' העיר בר'. (פירש' בקונטרס ד' ודבר תימה יד' עד ונאכל כתיב דנפקא לן בכור מתיקאף דמורה ומעשר מגנין אכ דשלמים כמו לענין ב' ימים ושלמים ומורה נפקא לן דנאכלין בכל טעמי משום דכתיב תאכלנו במקום טהור כדרדשין לעיל [שם]. ומלך תימה הוא אי אחי בהיקש לענין מקום אכילתו אמאי לא מפרש ליה תלמודא כמו לענין ב' ימים, אלא דאי ש"מ דלענין מקום אכילתו לא הוצרך לתלמוד לפרש דליל קרי די כר אחי דרשי' הקונטרס וליכא [למורי] דתלמודא

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

לגופיה. ללמד זמן אכילת שלמים ביום זבחתו וממחרת: ה"ג א"כ **נימא קרא ביום זכחו יאכל** הקרינו **למה** לי **ש"מ ביום שאחם וזבח אהם מקריב כו'**: **דלמא הכי קאמר רחמנא כו'**. ה"ג אס **כן נימא קרא בזיוס** י' הקרינו **יאכל זכחו למה** לי **ש"מ ביום שאחם וזבח אהם**

מקריב. כך הגהמי מספרו של רבי: **ודלמא הכי קאמר רחמנא כו'**. דלא תלה רחמנא זמן אכילה בזבחה אלא בזריקה לאוכלו ביום זריקתו וממחרת: **המחשז לאור שלישי**. צשיטת יח' שלמים על מנת לאכול מן הכשר לאור שלישי ליל שני לזבחה ב' **כשר**. דלא הוי חוץ לזמנו: **דלא אינטיק לים**. מזמנו לגמרי ולוהיט זמן שריפתו עכשוי עד לפרא דתמי' לקמן צשימעין: **האכול לאור שלישי**. מנשר קרבן כשר: **פטור**. מקרבן שגגת נותר: **לא אינטיק לשריפה**. הלכך לאו נותר הוא: **משפזין צדמן משתשקע החמה** י'. אס שחט על מנת לזרוק דמן משתשקע החמה פיוגול ובאכילת צשר וצבהקטרת אימוריהם י' אס חישב צשיטיטה על מנת לאכול מבשרן ואו להקטיר מחימוריהן משיעלה עמוד השחר פיוגול דהיינו חוץ לזמן ידיהו: ה"ג והנאכלין לשני ימים **ולילה אחד מחשזין צדמן משתשקע הילה** ובאימורין משיעלה עמוד השחר **ובצשרן משתשקע החמה של שני ימים**. והיינו לאור שלישי כר' יוחנן. לענין דס ואימורין קדשי קדשים וקדשים קלים שזין דדם ואימורין לעולם קדשי קדשים הס: **לילה אחריהם**. דכתיב בתורה (ויקרא ו) כל יניח ממנו עד בקר [הא'] לא ללילה נאכל אף כאן

בשלמים תהא לילה אחר יום ההמחרת **עד יום**. גבי אכילה כתיב צקדשים תהיו ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום בעוד שהוא יום תאכלנו: **יכול ישרף מיד**. לאור שלישי הואיל ועצר זמן אכילתו: **מה להלן**. צנאכלין ליום אחד תיכף לאכילה שריפה דכתיבי גבי מילואים י' ואס יזמר מנשר המילואים וגו' י' צלו את אהרן כתיב ובהאי קרא לא כתיב אכילה אלא שריפה ולהכי לא כתיב עד יום אלא ביום: **מתני' והמעשר**. מעשר צהמה: **מסנה אחם**. דלא כתיב צהו קציב אלא ו' ואת דמס תזרוק כתיב צככור והנך נמי מהכא י' ליפנין כדלמרינן בגמ'. **כנגד היסוד**. במקום שיש יסוד תחתיו למעטוי מורה ודרוס: **שינה צאכילתן**. אע"פ שהשזה הכתוב את מתן דמס שינה צאכילתן זה מזה: **הככור נאכל להנשים**. דכתיב ובשרם יהיה לך (במדבר יח): **והמעשר לכל אדם**. שלא מניינו י' לו צמורה שינתא לכהן: **ונאכלין צלל העיר ככל מאכל גרם**. ולא גרסי' לכל אדם דהאי קדמי צככור ב' לכהנים: **כלל העיר**. כתיב והנחתם שמה עולותיכם וזחמיכם ואת מעשרותיכם (דברים יב) ותניא

צספרי י' ר' עקיבא אומר צשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר צהמה ואחד מעשר דגן וכתיב י' צההוא קרא ובכורות צקרכם ולאנכם ומדלא קבע צהו מחילה שמע מינה ככל העיר נאכלין: **לשני ימים** וילנה אחד. צככור יליף לה בגמרא. מעשר לא ידענא מהיכא: **אלא כלילה**. דכתיב כלילה הוה (שמות יב): **ואינו נאכל אלא עד חלות**. בגמ' יליף לה: **למנויו**. שמתן צדמי לקיחתו דכתיב לפי אכלו תכוסו (שם): **גב' מאן סנא**. דמיא ופסח צוריקא ב' מדמשוי מתן דמים לא שינה ובככור כתיב ואת דמס תזרוק י' (במדבר יח): **דמו לא נאמר**. אף ככור שזר וגו' [שם]. אצל לרי' ישמעאל י'

הטעו קודם כשנשה. לכן נראה לרבי"א דאפי' דקרא איירי לענין חטאות ואשמות לענין הבאת מקום מ"מ לענין אכילה לא איירי לגבי חטאות ואשמות, ותעד דהא גבי אכילה כתיב ואכלתם לפני ה' אהם וזיבתם ב'א' וזיבתם דהיינו נשים, ואולי חטאות ואשמות אינן נאכלין אלא לזכרי כדכיה (הרמב"ם) [פ"א אלא ש"מ דאכילה לא קאי אכילתו ולא נכחשו כהאי קרא חטאות ואשמות לענין מקום אכילה אלא לענין הבאת מקום שחייב להם בשעת אכילת הבמות להביאם שמה בבית הבחירה, דלא נפקא לן מבחבלי אהל מועד ואיכלו דהי"א דהיינו דוקא כשנשטה בעזרה או תאכל בתוך אהל מועד אלא איה שוחט בתוך היימו אומר דאינו צריך להביאו לאהל מועד לאכיל שם, לכן נכחשו כאן חטאות ואשמות. ואל תתמה אם (אלא) יאלי ואכלתם ולא אכילתם עניינא קאי דכתי נמי לא קאי אשולמים ידענא אין כה אכילה אכל קשה כו' (ע"כ בהר"ה). וקרא דהנחתם שמה איירי בעד דכתיב לענין הבאת מקום דכתיב אשך יבחר לאכור כמות ולענין אכילה דכתיב ואכלתם. מתיי קשה דהא כתיב גבי אכילה לפני ה' ואימא דהיינו העזרה דומיא דלפני ה' דלגבי צשיטת, וי"ל דשאלני צשיטה דכתיב כה אהל מועד ואי' לפני ה' דקאמר היינו טעוריה אכל האל כהל מתיי אהל מועד (תורה: ו' ד'): תור"ח' שצני טעמי ב' ויחזיקו אביהן דאינו חוזר ויבליב בגי' שרי' יוחנן. ועוד דלעיל אטקרין ודס וזכור יספך לקמן דס פסח ומעשר, והשתא כמנשר לענין לא יחזיקו ליה מנ"ש דהעברה העברה, אלא ודאי העברה לא ימן לירעד לזכרים טיטובים לאהר צשיטתו אלא בזכרים טיטובים בחייתו. ונראה דמשער ליפנין משלמים מה שלמים קדשים קלים כו' ואכלים כ"י אף משער י', ולא מצי למיפרך כמו לעיל דככור מתנה לכהן כ"י (ששון תורה: י).

מסורת הש"ס

א' פסחים ג. [ע"פ כמה עניינים] ח"כ צו פ"ב ה"י, ג. ע"י ירושל' שבת פ"ב ה"א, ג. ספרי קרא קריא, ירושל' מע"ש פ"א ה"א, ר"ה פ"א ה"א, קידושין פ"ב ה"ז, ד' לעיל לו. פסחים סד, ה' ע"י ספרי שם, ראה עזח, ירושל' פסחים פ"ה ה"ז, ו' שמות כט לד, ו' במדבר יח יז, ח' ראה סח, ט' לעיל לו, י' מט, ט' ע"י פסחים צה.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ככל העיר וכו' וכתיב ג"כ צההוא קרא:

גליון הש"ס

נב' מחשזין בדמן משתשקע החמה. עיין לעיל דף כט ע"א מוס' ד"ה דלמקום:

שינויי נוסחאות

א' ל"ל אכול וכן כסמקון (ש"ס). ובכתיב' ניתבול: ב' מיתב ימיום נמתק, וכן צכשי' (בכתי' וש"ס): ג' עד יום עד יום הוא (בכתי' וד"ח). ועי' פ"י ח"י חיים כסמקון. ס"א יאכל עד יום עד יום כו' (ש"ס). ועי' קדוש' ד' ככרי"א מאן תנא פסח בוריקא: ה' אומר דמו לא נאמר וכו' חלבו וכו' חלבם לימוד כו' (ש"ס). וכו"ה לעיל לו ע"א ופסחים ג ע"א: ו' ל"ל אלעזר (בכתי' שסכמי והגרי"א): ז' ל"ל ביום (ש"ס וש"ס וד"ח): ח' ל"ל חישב בשחיטת (ש"ס): ט' כש"מ נוסף הדיעני לבלי שמתורו שלישי כמו אור ליי"ד: י' החמה כלומר מחשבת חוץ לזמן זריקת דמן משתשקע החמה הוא אם שחט כו' (ש"ס): י"א אימוריהם מושבת חוץ לזמן שלהם ישנה משיעלה עמוד השחר אם חישב כו' (כ"ה). וכן ככיי' וצ"מ צשטיים קלים: יב' וגו' הס"ד ואח"כ מה"ד ביום השלישי וגו' בצו כו' (בכתי' וש"ס): יג' ל"ל מוחתם (ש"ס): יד' מנינו בכל התורה כולה שנתון לכהנים (בכתי'): טו' הבכור נאכל לכהנים (ש"ס): טז' בוריקא שהשזה מתן דמי בכור כו' (ע"פ בכתי' ושסמ"ח): יז' כש"מ נוסף ואיכא תנא דסבר לעיל דפסח ומעשר בשחיטה לכך בעי מאן תנא דסבר בוריקא גידוסת וש"י של (תורה: יח') ההם צקרכם וצאנככם דהיינו חטאות (ש"ס): יט' אלקיכם בחימה' ויש ח' ל"ל (ש"ס): כ' גל"ק מנינו וגם יש: כא' לפנינו בתמורה שס לימא כסמקון ז'. וז"ל הגיה דלעיל ועוד דבתמורה בסוף אלו קדשים בא ללמוד על הבכור שנאכל לפנים מן החומה משרוש שנאמר לפני כו'. ואמנם בספרי דברים פס' קו איהא לכן דרשא כלשון צשמוס: כב' ל"ל לינצך שנאכלין (ד"ה): כג' ושרב פירש בחשובה בוריקא ל"ל (ש"ס): כד' בגו"ש למאן דאמר לקמן היינו דרבר אחר הוי היקש (ש"ס וצ"ח שש"ס): כה' ל"ל בשאר קדשים (ש"ס): כו' כש"מ הגיה כל דהיוס: כז' כש"מ נוסף ואל תנא אלא מצוה שבגוף הפסח: כח' ע"י לעיל דף כט ע"א כסמקון: כט' ל"א לא נותר נפסל קאמר (ר"ב וי): ל' וכו"ה גס השריטת צפ' החומש פ' לו על קרא ביום זבחכם (גליון): לא' דמס כסמקון רבינו פרץ שם דף ג ע"א עיי"ש בימר ביאור: לב' ל"ל ובהמים ובחיים:

שיטה מקובצת (המשך)

נקט לפרש לענין ב' ימים ותמללא משמעין לענין לכל העיר, דלדבריה דהוי ליה לפירושי לענין ככל העיר

